

KOMMUNIKATIONSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 16/2009 rd

Regeringens proposition med förslag till lag om ombildning av Sjöfartsverkets produktions- verksamhet till aktiebolag

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 19 september 2009 en proposition med förslag till lag om ombildning av Sjöfartsverkets produktionsverksamhet till aktiebolag (RP 144/2009 rd) till kommunikationsutskottet för beredning.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- överdirektör Juhani Tervala, projektchef Hannu Hautakangas, konsultativ tjänsteman Rita Linna och konsultativ tjänsteman Mika Mäkilä, kommunikationsministeriet
- budgetråd Esko Tainio, finansministeriet
- konkurrensråd Riitta Ryhänen, Konkurrensverket
- generaldirektör Markku Mylly, Sjöfartsverket
- vice generaldirektör Mikko Alestalo, Meteorologiska institutet

- avtalsfunktionär Mikko Siljander, Förbundet för den offentliga sektorn och välfärdsområdena
- ombudsman Heikki Tuominen, Löntagarorganisationen Pardia rf
- ombudsman Päivi Saarinen, Finlands Maskinbefälsförbund rf
- ordförande Simo Zitting, Finlands Sjömans-Union rf
- verkställande direktör Olof Widén, Rederierna i Finland.

Dessutom har skriftligt utlåtande lämnats av

- Försörjningsberedskapscentralen
- Rederiverket
- Förbundet för den offentliga sektorn och välfärdsområdena JHL rf
- Finlands Hamnförbund rf
- Sjöfartsverkets Akava
- Finlands miljöcentral.

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslås att det ska stiftas en lag om ombildning av Sjöfartsverkets produktionsverksamhet till aktiebolag.

Propositionen är ett led i den omorganisering av funktionerna inom sjöfarten som innebär att säkerhetsfunktionerna inom sjöfarten, de beställarfunktioner som hänför sig till farleder och produktionen av tjänster skiljs från varandra.

Samtidigt öppnas konkurrensen och verksamheten på den marknad som gäller farledsservice främjas.

Enligt propositionen ska Sjöfartsverkets produktionsverksamhet avskiljas från Sjöfartsverket. I stället bildas ett aktiebolag som helt ägs av staten.

Samtidigt med denna proposition överlämnas en regeringsproposition med förslag till lag om ombildning av Rederiverket till aktiebolag. Enligt den ska Rederiverkets affärsverksamhet inom farledsservice avskiljas från affärsverket och bli en del av det aktiebolag som ska bildas enligt denna proposition inbegripet de nuvarande oljebekämpningsuppgifterna.

Det nya aktiebolagets verksamhetsområde ska omfatta skötsel av vattenleder, drift och underhåll av kanaler, uppgifter i anslutning till förhindrande och bekämpning av miljöskador, vattenbyggnad, planerings- och sakkunnigtjänster, sjömätning samt andra uppgifter i anslutning till

vattenleder och vattenbyggnad. Bolaget kan bedriva verksamhet i Finland och utomlands.

Statsrådet ska bemyndigas att till det aktiebolag som bildas överlåta den egendom som Sjöfartsverkets produktionsverksamhet har i sin besittning och dess affärsverksamhet.

Personalen inom Sjöfartsverkets produktionsverksamhet ska övergå till anställning eller anställas vid det nya aktiebolagets tjänst.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2010.

Lagen avses träda i kraft vid ingången av 2010.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Med hänvisning till propositionens motivering och annan utredning anser utskottet att propositionen är behövlig och lämplig. Det nybildade bolaget ska efter en övergångsperiod om tre år fungera på marknadens villkor men ändå med beaktande av att vissa funktioner, såsom verksamheten i och underhållet av Saima kanal och sjömätningen av territorialvattnen, inte öppnas för konkurrens. Bolagets beredskaps- och försvarsuppgifter ska beaktas i den lagstiftning om verksamhetsområde som är under beredning. Utskottet tillstyrker lagförslaget, men med följande anmärkningar och ändringsförslag.

Oljebekämpningsberedskap. Enligt förslaget överförs de fartyg som är utrustade för oljebekämpning, skötseln av oljebekämpningsuppgifter och de avtal som gäller dem på det nya produktionsaktiebolaget tillsammans med farledsserviceverksamheten. Avsikten är att avtalet mellan Rederiverket och Finlands miljöcentral fortsätter att gälla utan ändringar. I den föreslagna nya lagstiftningen finns emellertid inte någon bestämmelse om skyldighet att erbjuda sig att sköta oljebekämpningsuppgifter, såsom i den gällande lagen om rederiverket. I propositionen (1 § 2 mom.) anges bara att förhindrande och bekämpning av miljöskador är ett av aktiebolagets

verksamhetsområden. Utskottet vill gärna understryka att det nya bolaget i framtiden i samma utsträckning som Rederiverket hittills ska erbjuda sig att sköta oljebekämpningsuppgifter och i takt med att ökade krav ställs på oljebekämpning också vid behov öka sin kapacitet på detta område.

Personalkonsekvenser. Sakkunniga har noterat att alla anställda inom de funktioner som ska bolagiseras blir anställda hos det nya aktiebolaget genast när det bildas. Anställda i arbetsavtalsförhållande övergår till bolaget och personalen i tjänsteförhållande anställs i arbetsavtalsförhållande. Personal i tjänste- och arbetsavtalsförhållande på viss tid ska anställas eller övergå till anställning hos bolaget i arbetsavtalsförhållande för motsvarande tid.

Enligt 7 § 2 mom. ska på arbetstagarna och villkoren för anställningsförhållandet tillämpas vad som bestäms eller föreskrivs i eller med stöd av lag och vad som överenskomms i det kollektivavtal och arbetsavtal som är bindande för bolaget. Således gäller de enskilda arbetsavtalen i den form de är skrivna och kollektivavtalen är i kraft till utgången av avtalsperioden. Kollektivavtalen är förpliktande för det nya aktiebolaget enligt vad som har avtalats.

Personalen i tjänsteförhållande blir anställda i arbetsavtalsförhållande hos aktiebolaget (7 § 1 mom.). Tjänsterna dras in och på dem baserade tjänsteförhållanden och tjänsteförhållanden för viss tid avslutas utan uppsägning (7 § 3 mom.). Tjänstemannens samtycke krävs inte för indragning av tjänsten eller avslutande av tjänsteförhållandet.

Enligt experter motsvarar pensionsskyddet för de anställda som flyttar över till aktiebolag det nuvarande intjänade pensionsskydd som statsanställda har i förhållande till sin pensionsålder, storleken av statens grundpension och till läggspensionstillväxten. Det nya aktiebolaget tecknar en ansvarsförsäkring för tilläggspension.

Bolagiseringen i sig avses inte inverka på antalet anställda eller eventuella anpassningsåtgärder. Bestämmelserna om personalen garanterar personalens ställning i den utsträckning som ändringarna beror på att arbetsgivarens juridiska form har förändrats.

Samarbetsskyldigheterna enligt lagen om samarbete inom företag (334/2007) tillämpas på det nya aktiebolaget. Lagen tillämpades vid Rederiverket redan när det var ett affärsverk. Enligt expertyttrande ska en företrädare för personalen utses till aktiebolagets styrelse enligt vedertagen praxis på affärsverket.

Utskottet lägger vikt vid att omställningsprinciperna i fråga om personalen faktiskt omsätts i praktiken. Det är viktigt att betona betydelsen av bra personalpolitik i ett helt statsägt bolag, särskilt nu i övergångsfasen. En kunnig och motiverad personal är en kritisk framgångsfaktor för företaget. Därför är det viktigt att garantera perso-

nalens ställning i övergångsfasen och behålla goda förhandlingskontakter mellan arbetsgivaren och arbetstagarna.

3 §. Villkoren för överlåtelsen. I samband med att affärsverket grundades har Rederiverket beslutat ta ett långvarigt statligt lån. I slutet av 2008 uppgick skulden till totalt 64,5 miljoner euro. Enligt uppgift till utskottet kommer ingen andel av skulden att överföras på det nya bolaget varför det inte heller behövs någon passus i 3 mom. om att statens lån till bolaget kan stå utan säkerhet. Utskottet föreslår att 3 mom. stryks.

Förslag till beslut

Kommunikationsutskottet föreslår

att lagförslaget godkänns enligt propositionen men 3 § med ändringar (Utskottets ändringsförslag).

Utskottets ändringsförslag

3 §

Villkoren för överlåtelsen

(1 och 2 mom. som i RP)
(3 mom. *utesl.*)

Denna lag träder i kraft den 20 .

KoUB 16/2009 rd — RP 144/2009 rd

Helsingfors den 20 oktober 2009

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Martti Korhonen /vänst
vordf. Saara Karhu /sd
medl. Mikko Alatalo /cent
Marko Asell /sd
Leena Harkimo /saml
Kalle Jokinen /saml
Jyrki Kasvi /gröna
Lauri Kähkönen /sd
Mats Nylund /sv

Pentti Oinonen /saf
Markku Pakkanen /cent
Lyly Rajala /saml
Tero Rönni /sd
Pertti Salovaara /cent (delvis)
Janne Seurujärvi /cent (delvis)
Ilkka Viljanen /saml (delvis)
Anne-Mari Virolainen /saml (delvis)
ers. Sari Palm /kd.

Sekreterare var

utskottsråd Kaj Laine.

RESERVATION

Motivering

I propositionen föreslås en lag om ombildning av Sjöfartsverkets produktionsverksamhet till aktiebolag. Enligt förslaget överförs de fartyg som är utrustade för oljebekämpning, skötseln av oljebekämpningsuppgifter och de avtal som gäller dem på det nya produktionsaktiebolaget tillsammans med farledsserviceverksamheten. I den föreslagna nya lagstiftningen finns inte någon bestämmelse om skyldighet att erbjuda sig att sköta oljebekämpningsuppgifter, såsom i den gällande lagen om Rederiverket. Samarbetet mellan verket och Finlands miljöcentral har fungerat bra. Från samhället synpunkt är det mycket viktigt att den nationella oljebekämpningsberedskapen och kapaciteten inte försvagas. Det finns en risk för att så sker till följd av lagändringen och de nya arrangemangen.

I egenskap av ägare är staten skyldig att se till sin personal men detta sker inte i tillräcklig grad

i propositionen. I propositionen saknas bl.a. en skrivning om avtal med personalorganisationerna om förfarandet vid organisationsförändringar. Det borde också ha skrivits in i propositionen att arbetstagarna övergår till de nya aktiebolagen som gamla anställda och med samma anställningsvillkor som tidigare. Det behövs dessutom en särfinansiering för pensionsansvaret för att detta inte i alltför stor utsträckning ska belastas bolagets ekonomi.

Av lagförslagets innehåll får man den uppfattningen att det beretts i all hast. Riksdagen har redan vid flera tillfällen tvingats anmärka på den bristfälliga beredningen av lagar.

Förslag

Vi föreslår

att propositionen i sin helhet förkastas.

Helsingfors den 20 oktober 2009

Saara Karhu /sd
Marko Asell /sd
Lauri Kähkönen /sd
Tero Rönni /sd

Martti Korhonen /vänst
Pentti Oinonen /saf
Sari Palm /kd